ตอนที่ ๒

คู่มือการวางแผนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

และ

ตัวอย่างแบบฝึกหัดเชิงพฤติกรรม

เหตุผลและหลักการ

ปัจจุบัน "สมุดแบบฝึกหัดเชิงพฤติกรรม" หรือ "สมุดปฏิบัติการพฤติกรรมการเรียน" มีความสำคัญในฐานะเป็นสื่อการสอนประกอบการเรียนการสอนวิชาต่างๆอย่างได้ผลดี

ดังนั้นนักศึกษาจึงควรจะมีประสบการณ์ในเรื่องนี้ โดยทำการศึกษาตัวอย่างแบบฝึกหัดเชิงพฤติกรรมประวัติศาสตร์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในจุดประสงค์ องค์ประกอบ วิธีการนำไปใช้ ตลอดจนการสร้างขึ้นใช้เองในโอกาสต่อมา

อนึ่ง ข้อสรุปสาระสำคัญเชิงวิเคราะห์เนื้อหาประวัติศาสตร์ในระดับมัธยม จะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจวิธีการเขียนแผนการสอนในส่วนที่เป็น "เนื้อหาโดยสังเขป" ขณะออกปฏิบัติการฝึกสอน อีกทั้งแบบฝึกหัดเชิงพฤติกรรมแบบต่าง ๆ ถือได้ว่าเป็นทั้งข้อมูลและแนวทางในการฝึกทักษะการสร้างแบบทดสอบสำหรับนักศึกษาในชั้นเรียน และยังสามารถนำไปใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลนักเรียนได้เป็นอย่างดีด้วย

บทที่ 1

คุณค่าและความสำคัญของประวัติศาสตร์

1.1 ความหมายของประวัติศาสตร์

คำว่าประวัติศาสตร์ (History) มีที่มาจากคำในภาษากรีกว่า Histori และมีความหมายตรงกับคำในภาษาลาตินว่า Historia ซึ่งหมายถึงการสืบสวนสอบสวนค้นคว้าและรวบรวมความจริงจากหลักฐานต่าง ๆ แล้วนำมาประมวลจดบันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อให้มนุษย์รุ่นหลังได้ศึกษาประสบการณ์ดังกล่าวอย่างมีระเบียบ

การศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์ หรือ ประสบการณ์ในอดีตอย่างมีระเบียบและเท่าที่ปรากฏเป็นหลักฐานต่อมากระทำโดยนักปราชญ์ชาวกรีก ชื่อ เฮโรโดตัส (Herodotus 484–425 B.C.) ดังนั้นเขาจึงได้รับการยกย่องว่าเป็น "บิดาแห่งประวัติศาสตร์"

สำหรับความหมายของประวัติศาสตร์ อาจกล่าวโดยสรุปได้เป็น 2 ประการ กล่าวคือ

ก. ประวัติศาสตร์ หมายถึง ประมวลวิทยาการความรู้และเรื่องราวทั้งหลายในอดีตของมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นตามความเป็นจริงโดยสติปัญญาความสามารถของมนุษย์

ข. การสร้างประสบการณ์ในอดีตที่เห็นว่ามีคุณค่าขึ้นมาใหม่โดยอาศัยหลักฐานต่าง ๆ ประกอบกับความคิดและการตีความของนักประวัติศาสตร์[1]

1.2 หลักฐานทางประวัติศาสตร์

การที่นักประวัติศาสตร์ (Historian) จะทำการสืบสวนหาข้อเท็จจริง (Facts) หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตนั้น เขาต้องอาศัยหลักฐานต่าง ๆ เพื่อประกอบในการวิเคราะห์และตีความเพื่อหาข้อสรุปคือความจริงที่เกิดขึ้นใหม่ (rebirth) หลักฐานที่ว่านี้เรียกว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (Historical Sources) ซึ่งแบ่งอย่างกว้างๆ ได้เป็น 2 ประเภท คือ

---

[1]สืบแสง พรหมบุญ ประวัติศาสตร์ทั่วไป (กรุงเทพ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ 2520) หน้า 1

ก. ซากวัสดุต่างๆ (Material Remains) ได้แก่ ซากวัสดุโบราณที่เหลือตกค้างมาจนถึงปัจจุบัน เช่น ซากสิ่งมีชีวิต (fossils) เครื่องมือ เครื่องใช้ อาวุธ และสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นศิลปะ ได้แก่ เครื่องประดับ เหรียญ ภาพเขียน เจดีย์ อนุสาวรีย์ ศิลาจารึก ฯลฯ

ข. เรื่องราวที่จารึกไว้เป็นหลักฐาน (Written Records) ได้แก่ หลักฐานการจดบันทึกต่างๆ ที่มีขึ้นเมื่อมนุษย์รู้จักการเขียนหนังสือแล้ว (ราว 4,000 B.C.) หลักฐานประเภทนี้ยังอาจแบ่งย่อยออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. หลักฐานดั้งเดิม (Primary Sources) หมายถึง หลักฐานที่เกิดขึ้นร่วมสมัยกับการเกิดเหตุการณ์ได้แก่ ศิลาจารึก สนธิสัญญา จดหมาย จดหมายเหตุ เอกสารทางการทูต เอกสารแถลงการณ์ของรัฐบาล ฯลฯ

2. หลักฐานชั้นรอง (Secondary Sources) หมายถึง หลักฐานหรือเอกสารที่ได้มีผู้เรียบเรียงขึ้นโดยอาศัยหลักฐานดั้งเดิม ได้แก่ บทความ หนังสือ และวิทยานิพนธ์ (Thesis) ฯลฯ

3. หลักฐานชั้นที่สาม (Tertiary Sources) หมายถึง หลักฐานที่มีผู้ทำขึ้นจากหลักฐานชั้นต้นและชั้นสองเพื่อประโยชน์ในการศึกษาและในการอ้างอิง (references) เช่น หนังสือแบบเรียน บรรณานุกรม สารานุกรม เป็นต้น[2]

1.3 วิธีการและการบันทึกประวัติศาสตร์

การบันทึกประวัติศาสตร์โดยแท้ที่จริงเป็นหน้าที่ของนักประวัติศาสตร์ แต่เท่าที่เป็นมาในอดีต ผู้บันทึกได้แก่ นักบวช อาลักษณ์ หรือข้าราชสำนัก ดังนั้น เรื่องราวที่บันทึกส่วนใหญ่จึงเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภท จดหมายเหตุ หรือพงศาวดาร อันได้แก่ เรื่องราวของการบันทึกเหตุการณ์เฉพาะที่ผู้บันทึกเห็นว่าสำคัญโดยถือตาม วัน เดือน ปี เป็นสำคัญ ในระยะต่อมาก็มีการบันทึกเกี่ยวกับเรื่องราวพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ หรือเจ้าผู้ครองนคร เรื่องราวของราชวงศ์ เรื่องราวของศาสนาและคำสอน ดังนั้น ประวัติศาสตร์ในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นเพียงอดีตที่ขาดชีวิตชีวาและไร้ความหมาย

ความก้าวหน้าของประวัติศาสตร์เริ่มขึ้นจากการที่นักประวัติศาสตร์ได้ตระหนักเห็นความสำคัญของการแสวงหาความรู้และข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ในอดีตในลักษณะของการให้ความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับวิวัฒนาการของมนุษย์ในแง่ของการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ

---

[2] เรื่องเดียวกัน หน้า 6

และสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และอื่น ๆ วิธีการศึกษาก็เปลี่ยนแปลงไปเป็นการศึกษาถึงสภาพการณ์ สาเหตุ และผลสะท้อนของเหตุการณ์ ตลอดจนเครื่องมือในการศึกษาก็ทันสมัยขึ้นตามความเฉลียวฉลาดสามารถยิ่งขึ้นของมนุษย์ กล่าวคือ ได้มีการนำวิธีการวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) เข้ามาใช้ และในที่สุดก็ได้มีการคิดวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์อย่างมีระบบและเป็นระเบียบเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็นวิทยาการความรู้ในอดีตของมนุษย์เพื่อที่จะทำความเข้าใจและนำไป สรรสร้าง ใช้ให้เป็นประโยชน์ ต่อมวลมนุษยชาติทั้งในปัจจุบันและอนาคต วิธีการดังกล่าว คือวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ***การตั้งสมมติฐานหรือกำหนดปัญหา*** เป็นวิธีการขั้นต้นของการที่จะเสาะแสวงหาความจริงในเรื่องที่ยังไม่รู้และปรารถนาจะรู้

2. ***การรวบรวมหลักฐาน*** เป็นขั้นตอนของการเสาะแสวงหาหลักฐานที่บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับปัญหาที่ได้กำหนดหรือตั้งสมมติฐานไว้

3. ***การวิเคราะห์หลักฐาน*** เป็นขั้นตอนของการคัดเลือกและตรวจสอบความแท้จริงและความน่าเชื่อถือของหลักฐาน

4. ***การสังเคราะห์หลักฐาน*** ได้แก่ การตีความและผสมผสานหลักฐานและความคิดเข้าด้วยกันโดยอาศัยคุณลักษณะสำคัญคือ การมีเหตุผล ความละเอียดรอบคอบ เที่ยงธรรม ระมัดระวัง และปราศจากความลำเอียง ซึ่งนักประวัติศาสตร์จำต้องมีประกอบ

5. ***การนำเสนอ*** ได้แก่ การนำเสนอหลักฐานอันได้แก่ ข้อเท็จจริงใหม่ ๆ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่า มีประโยชน์ และมีชีวิตชีวา ควรค่าที่จะศึกษา ทั้งนี้เพราะประวัติศาสตร์โดยแท้จริงแล้วมีการแปรเปลี่ยนเคลื่อนไหว (Dynamics) โดยหลักฐานและการค้นพบความจริงใหม่ ๆ หาใช่อดีตที่ตายแล้วหรือคงที่ (Statics) ดังที่บางคนเข้าใจไม่

1.4 ตำนาน จดหมายเหตุ พงศาวดาร เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ตำนาน หมายถึง เรื่องราวโบราณที่มีผู้เล่าสืบต่อกันมา โดยไม่มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานในชั้นแรก จัดได้ว่าเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทหนึ่ง แต่ผู้ที่จะนำไปใช้อ้างอิงควรจะใช้ด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ หรือผ่านการประเมินคุณค่าโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์แล้ว

จดหมายเหตุ (Annals) เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทหนึ่ง มีลักษณะ

เป็นการบันทึกเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่ผู้บันทึกเห็นว่าสำคัญพอเป็นสังเขปโดยยึดวันเดือน ปี เป็นสำคัญ

พงศาวดาร (Chronicles) เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทหนึ่งเช่นเดียวกับจดหมายเหตุ แต่ลักษณะของการบันทึกเรื่องราวหรือเหตุการณ์เป็นไปโดยละเอียดขึ้น เรื่องราวที่กล่าวถึงเห็นได้ว่ามีการอาศัยข้อมูลและรายละเอียดจากตำนานและจดหมายเหตุ พงศาวดารเท่าที่ปรากฏมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ ผสมผสานกับความเชื่อเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ และเหตุการณ์สำคัญ ๆ ของบ้านเมือง เช่นเกิดศึกสงคราม การชิงราชย์ เกิดทุพภิกขภัยนานาประการ

1.5 จุดประสงค์ของการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์[3]

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในความเจริญของโลกปัจจุบัน ซึ่งได้รับมรดกทางอารยธรรมและความก้าวหน้ามาจากอดีต

2. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจสามารถวิเคราะห์ความเป็นมาในอดีตจนถึงปัจจุบันในแง่ของสังคมเศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งชนแต่ละชาติได้สร้างสมกันมาตามประวัติศาสตร์ของชาตินั้น

3. เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในวีรกรรมที่บรรพบุรุษไทยได้กระทำไว้ในอดีต เพื่อส่งเสริมให้เกิดความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตลอดจนรู้จักเสียสละและรู้จักหน้าที่

4. เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมไทย อันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เกิดความภาคภูมิใจและต้องการธำรงรักษาไว้เป็นมรดกของชาติสืบไป

5. เพื่อให้มีความรู้อย่างกว้างขวาง สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ในอดีตให้เชื่อมโยงมาถึงเหตุการณ์ของโลกปัจจุบันได้ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ และมีความรับผิดชอบต่อสังคมอันจะนำไปสู่การดำรงอยู่ในสังคมด้วยดี

6. เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ อันจะเป็นทางนำไปสู่สันติภาพถาวร

1.6 คุณค่าและประโยชน์ของวิชาประวัติศาสตร์

1. ช่วยให้ผู้ศึกษามีความรู้อย่างกว้างขวาง ทันโลก และรู้จักใช้ประสบการณ์ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน หรือเพื่อเป็นแนวทางการศึกษาต่อ

---

[3] หลักสูตรประวัติศาสตร์ไทยมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2520

2. ช่วยให้ผู้ศึกษารู้จักใช้ความเข้าใจในประสบการณ์ความรู้ เป็นแนวทางในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์แนวความคิดใหม่ ๆ

3. ช่วยพัฒนาพฤติกรรมและบุคลิกภาพของผู้ศึกษาให้เป็นผู้มีวินัย รักความจริง กล้าหาญ อดทน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รักระเบียบ มีความละเอียดรอบคอบ มีเหตุผล และอุตสาหะพยายามที่จะกระทำการใด ๆ ที่เป็นหน้าที่หรืออยู่ในความรับผิดชอบให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

4. ช่วยให้ผู้ศึกษามีความเฉลียวฉลาดสามารถที่จะแก้ไขปัญหาหรือวิกฤติการณ์ที่เผชิญด้วยสติปัญญาและประสบการณ์ความรู้ โดยอาศัยหลักวิชาการทางประวัติศาสตร์เป็นแนวทาง

5. ช่วยให้ผู้ศึกษาได้รับความเพลิดเพลินบันเทิงใจ และสุนทรียรสจากการอ่าน

6. ช่วยให้ผู้ศึกษาตระหนักในสิทธิหน้าที่พลเมือง มีความรับผิดชอบ มีอุดมการณ์และรู้จักบำเพ็ญตน และเสียสละเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวมของประเทศชาติและมวลมนุษยชาติ

7. ช่วยให้ผู้ศึกษาเห็นความสำคัญและรักที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคล ชุมชน และประเทศชาติ

8. ช่วยให้ผู้ศึกษาเกิดความซาบซึ้งและเห็นคุณค่าในขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงามของมนุษย์ซึ่งเป็นมรดกตกทอดสืบมาจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งการมีแนวความคิดที่จะอนุรักษ์เอกลักษณ์และโครงสร้างสำคัญ ๆ ทางวัฒนธรรมของแต่ละชาติไว้

ที่สำคัญก็คือ ประวัติศาสตร์ เป็นเครื่องมือหรือปัจจัยสำคัญที่จะช่วยมนุษย์กำหนดทิศทางของการพัฒนาทรัพยากรกำลังคนที่มีคุณภาพ และความเจริญของชาติที่เป็นส่วนรวมได้ด้วย

1.7 นักประวัติศาสตร์ไทย

คำว่า "ประวัติศาสตร์" ศาสตราจารย์สุกิจ นิมมานเหมินทร์ ได้ให้ความเห็นว่า มาจากคำในภาษาสันสกฤต คือ "ประวรัตติ" และ "ศาสตร์" มารวมกันเป็นคำผสม ได้บัญญัติขึ้นใช้แทนคำว่า "พงศาวดาร" หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้ว สำหรับนักประวัติศาสตร์ไทย และผลงานของแต่ละท่าน เช่น

(1) พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงริเริ่มค้นคว้าเรื่องราวทาง

ประวัติศาสตร์ โดยอาศัยหลักฐานทางโบราณคดีเป็นสำคัญ ที่สำคัญก็คือการศึกษาและนิพนธ์ "คำอ่านและคำแปลศิลาจารึก" กับได้เขียน "พระบรมราชาธิบาย" เรื่องต่าง ๆ ไว้เป็นจำนวนมาก

(2) สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงเป็นนักประวัติศาสตร์ไทยที่ได้ทำการบุกเบิกศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจังเป็นคนแรก ผลงานได้แก่ พระนิพนธ์คำนำพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา ลักษณะการปกครองประเทศสยามแต่โบราณ พงศาวดารไทยรบพม่า นิทานโบราณคดี ความทรงจำ และตำนานพระพุทธเจดีย์ เป็นต้น

(3) เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ขำ บุนนาค) ผู้แต่ง "พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1–4"

(4) พระยาประชากิจกรจักร (แช่ม บุนนาค) ผู้แต่ง พงศาวดารโยนก

(5) พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงศ์ ผู้แต่งเรื่องเกิดวังปารุสก์ เจ้าชีวิต ส่วนผลงานที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ต่างประเทศ เช่น ฮานนิบาล คาวัวร์ เฟรเดริก-มหาราช และคัทรินมหาราชินี เป็นต้น

(6) พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ ผู้แต่ง ประวัติศาสตร์สากล งานค้นคว้าเรื่องชาติไทย ศาสนาสากล ประวัติศาสตร์การปกครอง และรวมทั้งบทละครและนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ เช่น อานุภาพพ่อขุนรามคำแหง และเลือดสุพรรณ เป็นต้น

สำหรับนักประวัติศาสตร์สมัยปัจจุบันซึ่งได้ทำการศึกษาค้นคว้าและมีผลงานก็มีอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ณ นคร ผู้แต่ง "ผลงานค้นคว้าประวัติศาสตร์ไทย" ศาสตราจารย์ขจร สุขพานิชผู้แต่ง "ฐานันดรไพร่" ข้อมูลประวัติศาสตร์สมัยบางกอก ศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์ ผู้แต่ง ประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยา และที่แปลกออกไปก็คือ ผลงานการค้นคว้าประวัติศาสตร์ "บ้านเชียง" และ "บ้านเก่า" ของศาสตราจารย์สุด แสงวิเชียร ซึ่งได้พยายามนำเทคนิคและวิธีการทางแพทย์เข้าช่วยศึกษาค้นคว้าศิลปวัฒนธรรมและเรื่องราว ซึ่งถ้าเป็นผลสำเร็จก็จะอำนวยความก้าวหน้าและเป็นการบุกเบิกประวัติศาสตร์อย่างสำคัญอีกทางหนึ่ง

บันทึก

แบบฝึกหัดที่ 1

จงพิจารณาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วเขียน O ล้อมรอบตัวอักษรหน้าข้อ

1. ประวัติศาสตร์คืออะไร
   ก. เรื่องราวหรือเหตุการณ์เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์และราชวงศ์
   ข. เรื่องราวโบราณที่มีผู้เล่าสืบต่อกันมา
   ค. ประมวลวิทยาการความรู้และเรื่องราวทั้งหลายในอดีตของมนุษย์
   ง. ประมวลพงศาวดารของชาติต่าง ๆ ในโลก
   จ. การบันทึกเหตุการณ์สำคัญๆ เรียงตามลำดับ วัน เดือน ปี
2. ประวัติศาสตร์เกิดขึ้นได้อย่างไร
   ก. เกิดจากความสามารถของมนุษย์
   ข. เกิดจากข้อขัดแย้งของมนุษย์
   ค. เกิดจากการทำสงครามระหว่างประเทศของมนุษย์
   ง. เกิดจากปกตินิสัยของมนุษย์
   จ. เกิดจากความผูกพันระหว่างบุคคลและชุมชนของมนุษย์
3. การสร้างประวัติศาสตร์ หรือ ประสบการณ์ในอดีตที่มีคุณค่าขึ้นใหม่ นักประวัติศาสตร์จำเป็นต้องอาศัยอะไร
   ก. หลักฐาน
   ข. ความคิดและสติปัญญา
   ค. หลักฐานและความคิด
   ง. ความคิดและการตีความ
   จ. หลักฐาน การตีความ และความคิด
4. บิดาแห่งวิชาประวัติศาสตร์คือผู้ใด
   ก. เซนต์ออกัสติน (St. Augustine)
   ข. ธูซิดิดีส (Thucydides)
   ค. นิบูห์ (Niebuhr)
   ง. วิโก (Vico)
   จ. เฮโรโดตัส (Herodotus)
5. ศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทใด
   ก. หลักฐานดั้งเดิม
   ข. หลักฐานชั้นที่สอง
   ค. หลักฐานชั้นที่สาม
   ง. หลักฐานประเภททุติยภูมิ
   จ. หลักฐานประเภทฟอสซิล
6. วิธีการประวัติศาสตร์มีประโยชน์อย่างไร

ก. เป็นกระบวนการเพื่อศึกษาหาความรู้
ข. เป็นกระบวนการเพื่อการเรียนการสอนประวัติศาสตร์
ค. เป็นกระบวนการเพื่อการปฏิบัติงาน
ง. เป็นกระบวนการเพื่อการเสาะแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์
จ. ถูกทุกข้อ

7. บิดาแห่งประวัติศาสตร์ไทยคือใคร
ก. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ข. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ค. สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ
ง. สมเด็จกรมพระยาเทวงศ์วโรปการ
จ. พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ

8. หลักฐานดั้งเดิม หรือชั้นต้น ได้แก่หลักฐานในข้อใด
ก. แถลงการณ์ของรัฐบาล
ข. บรรณานุกรม
ค. วิทยานิพนธ์
ง. หนังสือแปล
จ. แบบเรียน

9. วัตถุประสงค์สำคัญของการเรียนเรื่องราววีรกรรมของบรรพบุรุษไทย นอกจากเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจแล้ว ยังมุ่งในเรื่องใดอีก
ก. ส่งเสริม ให้เกิดความเชื่อ ในอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ของคนโบราณ
ข. ให้เกิดความอิจฉาริษยาจะได้อยากเก่งเหมือนบรรพบุรุษ
ค. ต้องการให้เกิดความศรัทธา เคารพและกราบไหว้บูชาให้คุ้มครองประเทศชาติ
ง. ตระหนัก ใน หน้าที่มีความ รับผิดชอบและรู้จักเสียสละต่อส่วนรวม
จ. จำไว้เล่าให้ลูกหลานฟัง

10. การ เรียน ประ วัติศาสตร์ เพื่อ พัฒนา สติ-ปัญญาความคิด ควรฝึกทักษะในเรื่องใด
ก. ฝึกหัดอ่านเนื้อหาให้มาก ๆ
ข. ฝึกหัดท่องจำเนื้อหาให้ได้มาก ๆ
ค. ฝึกหัดวิเคราะห์เปรียบ เทียบ หลาย ๆ แบบ
ง. ฝึกหัดคิดหาข้อ โต้แย้งคัดค้านหลาย ๆ แบบ
จ. ฝึกหัดเชื่อตามเนื้อหาที่ได้เรียนให้ได้มากที่สุด

11. การที่มนุษย์มีนิสัยอยากรู้อยากเห็น ใคร่ที่จะได้เรียนรู้ประสบการณ์ ในชีวิตทุก ๆ แง่มุมของตนทำให้มนุษย์ถูกเรียกว่า
ก. สัตว์ประวัติศาสตร์ (Historical animal)
ข. สัตว์การเมือง (Political animal)
ค. สัตว์เศรษฐกิจ (Economic animal)
ง. สัตว์สังคม (Social animal)

จ. ถูกทุกข้อ

12. งานสำคัญของนักประวัติศาสตร์คืองานชนิดใด

ก. การรวบรวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ให้เป็นหมวดเป็นหมู่

ข. การค้นหาโบราณวัตถุและโบราณสถานอันมีค่า

ค. การสร้างข้อเท็จจริงในอดีตที่มีคุณค่าขึ้นใหม่อย่างมีเหตุผล

ง. การเขียนเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ให้แพร่หลาย

จ. การศึกษาอักขรโบราณ

13. ยุคประวัติศาสตร์เริ่มต้นเมื่อใด

ก. กำเนิดของโลก ประมาณ 3,000–4,000 ล้านปี

ข. กำเนิดสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ประมาณ 65–3 ล้านปี

ค. กำเนิดมนุษย์ ประมาณ 1 ล้านปีเศษ

ง. กำเนิดสัญญลักษณ์หรือตัวอักษรโบราณประมาณ 4,000 ปี B.C.

จ. กำเนิด (ค้นพบ) ศิลปภาพวาดในถ้ำฝรั่งเศสและสเปน ประมาณ 50,000–10,000 ปี

14. โลกสมัยก่อนหน้า 4,000 ปี B.C. (Before Christ) เป็นยุคใด

ก. ยุคโบราณ

ข. ยุคหิน

ค. ยุคก่อนประวัติศาสตร์

ง. ยุคเข็ญ

จ. ยุคก่อนคริสตกาล

15. โลกปัจจุบันอยู่ในศตวรรษใด

ก. คริสตศตวรรษที่ 19 และพุทธศตวรรษที่ 24

ข. คริสตศตวรรษที่ 19 และพุทธศตวรรษที่ 25

ค. คริสตศตวรรษที่ 20 และพุทธศตวรรษที่ 25

ง. คริสตศตวรรษที่ 20 และพุทธศตวรรษที่ 26

จ. คริสตศตวรรษที่ 21 และพุทธศตวรรษที่ 26

แบบฝึกหัดที่ 2

จงขีด √ หน้าข้อที่เห็นว่าถูก และขีด × หน้าข้อที่เห็นว่าผิด

..... 1. จดหมายเหตุและพงศาวดารควรถือเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้แต่ตำนานไม่ใช่

..... 2. การเรียนประวัติศาสตร์มีวิธีเดียวคือท่องจำจึงจะได้ผลดี

..... 3. ประวัติศาสตร์เป็นอดีตที่มีชีวิตชีวา เพราะความอุตสาหะวิริยะของนักประวัติศาสตร์ที่จะสร้างประสบการณ์ในอดีตที่มีคุณค่าขึ้นใหม่ โดยใช้เหตุผลและวิธีการทางประวัติศาสตร์

..... 4. วิชาประวัติศาสตร์ไม่จำเป็นสำหรับเอกอัครราชทูต

..... 5. ความรู้ในด้านการแพทย์ก็มีส่วน ช่วย ให้งานการ ค้นคว้า ประวัติศาสตร์ก้าวหน้าได้ เช่น การค้นพบวัตถุโบราณที่บ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี

..... 6. ประสบการณ์ ในอดีตของมนุษย์ ไม่ควรจะ นำมา ศึกษาเพราะจะทำให้ประวัติศาสตร์เกิดการซ้ำรอย

..... 7. ประวัติศาสตร์ไม่เคยซ้ำรอย แต่ความคิดของมนุษย์ต่างหากที่พยายามบิดเบือนและทึกทักว่าซ้ำรอย

..... 8. ปูมโหราศาสตร์ ปูมแพทย์ก็อาจใช้เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้

..... 9. การบันทึกประวัติศาสตร์โบราณโดยการอาศัยข้อมูลจากตำนานและจดหมายเหตุเรียกว่าพงศาวดาร

..... 10. แผ่นอิฐเผาจารึกโบราณเป็นหลักฐานประวัติศาสตร์ชั้นรอง

..... 11. ความศรัทธาภูมิใจในวีรกรรมของบรรพบุรุษไทย อาจนำทางผู้ศึกษาไปสู่การตระหนักในหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและประเทศชาติได้

..... 12. การศึกษา เรื่องราวยุคก่อน ประวัติศาสตร์ มนุษย์ ไม่อาจทำ ได้เพราะ ไม่มีหลักฐานบันทึกไว้

..... 13. สงครามโลกครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 มีสาเหตุและลักษณะไม่แตกต่างกันเพราะเยอรมันเป็นผู้ก่อสงครามทั้งสองครั้ง

..... 14. การเรียนประวัติศาสตร์ไม่ได้ส่งเสริมสติปัญญาให้ดีขึ้นแต่อย่างใดเลย

..... 15. แนวโน้มของการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ปัจจุบัน เน้นการเข้าใจอันดีระหว่างบุคคล ชุมชนและชาติ อันจะวิวัฒนาการไปสู่การมีสันติภาพอันถาวร

บันทึก

แบบฝึกหัดที่ 3

จงเติมข้อความลงในช่องว่างให้ได้ความสมบูรณ์

1. หลักฐานที่เกิดร่วมสมัยกับการเกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เรียกว่า.... .....
2. เรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่ปรากฏในพงศาวดารส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยว.....
   และ.... ....
3. ศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นส่วนหนึ่งของเอกลักษณ์ของชาติ ดังนั้นเราจึงควร.....
4. การสังเคราะห์หลักฐานหมายถึง..... ....
5. ผู้ทำหน้าที่บันทึกหลักฐานหรือเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในสมัยโบราณ ได้แก่.... .....
6. ซากสิ่งมีชีวิต (Fossil) ที่นักธรณีวิทยาเป็นผู้ค้นพบ ช่วยให้นักประวัติศาสตร์ได้รู้เรื่อง.
   ....
7. หนังสือบอกข่าวคราวหรือเรื่องราวที่ผู้บันทึกเห็นว่าสำคัญ โดยบันทึกเป็นรายวันตามลำดับเหตุการณ์ เรียกว่า..... .....
8. การเรียนประวัติศาสตร์ช่วยให้ผู้ศึกษามี.....
   .....
9. การเรียนการสอนประวัติศาสตร์อย่างถูกวิธีย่อมเป็นการพัฒนา.....ของผู้เรียนได้ด้วย
10. คุณสมบัติสำคัญของนักประวัติศาสตร์ ได้แก่..... .....

บันทึก

....

....

....

....

....

....

แบบฝึกหัดที่ 4

จงพิจารณาเลือกข้อความในส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 ที่เห็นว่าเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กัน แล้วให้นำตัวอักษรหน้าข้อความในส่วนที่ 2 ไปเติมลงในช่องว่างหน้าข้อความในส่วนที่ 1

ส่วนที่ 1

1. หลักฐานดั้งเดิม
2. หลักฐานชั้นรอง
3. หลักฐานชั้นที่สาม
4. วิธีการประวัติขั้นที่ 1
5. คุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของนักประวัติศาสตร์
6. ทฤษฎีวัฏจักรประวัติศาสตร์
7. แก่นของวิชาความรู้ทุกสาขา
8. พ.ศ. กับ ค.ศ.
9. ความหมายของประวัติศาสตร์แต่เดิม
10. นักประวัติศาสตร์

ส่วนที่ 2

ก. วิโก

ข. เฮโรโดตัส

ค. ประวัติศาสตร์

ง. สารานุกรม

จ. ตั้งสมมติฐานหรือกำหนดปัญหา

ฉ. บทความเรื่อง "ประวัติศาสตร์คืออะไร"

ช. พงศาวดารโยนก

ซ. 543

ฌ. ปราศจากอคติ

ญ. แบบเรียนประวัติศาสตร์ไทย 421

ด. อาจต้องเรียนรู้ภาษาโบราณ

ต. การสืบสวน ค้นคว้า และบันทึก

บันทึก

.....

.....

.....

.....

.....

แบบฝึกหัดที่ 5

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ประวัติศาสตร์คืออะไร จงอธิบายมาพอเข้าใจ

.....

.....

.....

.....

2. ถ้ามีผู้กล่าวว่า "ประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่น่าเบื่อไร้คุณค่า เนื้อหาสาระเต็มไปด้วยเรื่องต้องท่องจำทั้งสิ้น คะแนนก็น้อย ดังนั้นจึงเป็นการเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ที่จะทำการศึกษาเล่าเรียนด้วยความสนใจ" ท่านเห็นด้วยหรือไม่

   2.1 ถ้าเห็นด้วยมีเหตุผลอย่างไร

   2.2 ถ้าไม่เห็นด้วย เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

3. การศึกษาประวัติศาสตร์ให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์หลักวิพากษ์วิจารณ์ หรือแสดงความคิดอย่างมีเหตุผล มีแนวทางอย่างไร จงอภิปราย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ความรู้และประสบการณ์ประวัติมีส่วนช่วยให้นักการเมือง นักปกครอง นักการทูต และนักบริหาร สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดี รัดกุม และมีเหตุผลยิ่งขึ้น จริงหรือไม่ จงแสดงความคิดโดยเสรี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. วิธีการทางประวัติศาสตร์หมายถึงอะไร และมีประโยชน์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บันทึก

การประเมินผลการเรียนรู้สำหรับบทนี้ด้วยตนเอง

1. เรื่องที่ได้เรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ความคิดใหม่ ๆ ที่ได้เกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....